

2. Мельникова К.В. Управління мотивацією інноваційної діяльності підприємства [Текст]: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.09.01 / К.В. Мельникова; Харківський держ. економічний ун-т. — Х., 2004. — 19с.
3. Андрощук Г. О. Організаційно-економічні аспекти стимулювання інноваційної діяльності [Текст]: Автореф. дис. канд... екон. наук: 08.02.02 / Г. О. Андрощук; НАН України; Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва. — Х., 2003. — 20с.
4. Бабешко В.А. Активизация инновационной деятельности университета [Текст] / В.А. Бабешко, З.А. Темердашев, С.В. Ратнер // Инновации. — 2003. — №1(58). — С.38–40.

УДК 001.891 (075.8)

ПОНЯТТЯ ВІДКРИТТЯ, ВІНАХІД І РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКА ПРОПОЗИЦІЯ

Ярошук В.В., здобувач вищої освіти гр. МЗ/2

Миколаївський національний аграрний університет
Науковий керівник ас. Баранова О.В.

Анотація

Проаналізовано правовідносини стосовно відкриття, винахід і раціоналізаторську пропозицію в Україні. Показано експлікація понять «відкриття», «винахід», «раціоналізаторська пропозиція». Представлено складання, подання та розгляд заяви на раціоналізаторську пропозицію.

Annotation

The legal relations concerning opening, invention and rationalization proposal in Ukraine are analyzed. The explication of the concepts of "discovery", "invention", "innovative proposition" is shown. Submission, submission and consideration of the application for the rationalization proposal.

Раціоналізаторська діяльність в Україні регулюється Цивільним кодексом України, Законами України “Про власність” та “Про підприємства в Україні”, “Тимчасовим положенням про правову охорону об’єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій” (Тимчасове положення), затвердженим Указом Президента України від 18 вересня 1992 року. Наказом Держпатенту України від 27 квітня 1995 р. затверджені Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію.

Відповідно до Тимчасового положення, раціоналізаторською визнається пропозиція, яка є новою і корисною для підприємства, якому вона подана, і передбачає створення або зміну конструкції виробів, технології виробництва, техніки або складу матеріалів. Отже, раціоналізаторська пропозиція має стосуватися виробів, технології, задіяної техніки або складу матеріалів. Об’єктами раціоналізаторських пропозицій можуть бути конструктивні рішення виробів (пристрої), технологічні процеси (способи), а також речовина (склад матеріалів). Однак не треба розуміти наведений перелік об’єктів як обмеження раціоналізаторства – раціоналізаторська пропозиція може стосуватися будь-якої сфери суспільно корисної діяльності людини. Це може бути удосконалення медичних інструментів та апаратури, зв’язку і транспорту тощо. До раціоналізаторської пропозиції законодавство

встановило три необхідних вимоги: - вона має належати до профілю підприємства, якому подана; - має бути новою для підприємства; - має бути корисною підприємству, якому подана.

Пропозиція подається тому підприємству, діяльності якого вона стосується. При цьому не має значення, де працює раціоналізатор. Раціоналізаторська пропозиція має відношення до діяльності підприємства, якщо вона може бути використана в технологічному процесі цього підприємства, у продукції, що ним виробляється, у задіяній техніці або матеріалах. Така пропозиція визнається новою для підприємства, якому вона подана, якщо її сутність на цьому підприємстві до подачі заяви на неї не була відома. Для встановлення новизни раціоналізаторської пропозиції використовуються усі наявні на підприємстві джерела інформації, які містять відомості про цю або подібну пропозицію. Однак новизна раціоналізаторської пропозиції не втрачається, якщо вона використовується за ініціативою її автора не більше як три місяці до подання заяви. Безумовно, йдеться про використання на тому підприємстві, де подана заява. Раціоналізаторська пропозиція визнається корисною для підприємства, якому подана заява на неї, якщо її використання дає змогу підвищити економічну ефективність виробництва, одержати прибуток або інший позитивний ефект. Позитивний ефект може полягати в будь-якому підвищенні технічного рівня виробництва, поліпшенні умов та безпеки праці, зниженні негативного впливу на навколишнє середовище тощо.

Згідно з Тимчасовим положенням не визнаються раціоналізаторськими пропозиції, які знижують надійність та інші показники якості продукції або погіршують умови, якість робіт, а також викликають або збільшують рівень забрудненості навколишнього природного середовища.

Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію пропонують ряд умов, за наявності яких пропозиція також не може бути визнана раціоналізаторською. Це, насамперед, запозичення чужого досвіду без власного творчого внеску; пропозиції, що містять відомі рішення; пропозиції не технічного, а органі-заційного характеру; пропозиції щодо удосконалення організації і управління господарством. Другу групу пропозицій, що пропонується не визнавати раціоналізаторськими, складають такі, які лише ставлять завдання, але не на-дають конкретного його вирішення.

Раціоналізатором, тобто автором раціоналізаторської пропозиції, визнається особа, що створила цю пропозицію своєю творчою працею. Якщо раціоналізаторська пропозиція створена спільною творчою працею кількох осіб, то вони визнаються співавторами, а порядок користування правами на їх пропозицію визначається угодою між ними. Не визнаються співавторами особи, які надавали авторові раціоналізаторської пропозиції лише технічну допомогу, наприклад, здійснювали креслярські роботи, виготовляли зразки, допомагали в оформленні документації, виконували розрахунки, проводили дослідну перевірку тощо, або сприяли оформленню прав на раціоналізаторську пропозицію та її використання.

Склад співавторів на раціоналізаторську пропозицію після подання заяви за загальним правилом не може змінюватися. Проте у виняткових випадках за відсутності спору про авторство склад співавторів може бути переглянутий підприємством, установою чи організацією, куди подано заяву на раціоналізаторську пропозицію. Методичні рекомендації пропонують досить суворі правила зміни складу співавторів на раціоналізаторську пропозицію. Заява про зміну складу співавторів має розглядатися посадовою особою, що приймає рішення по пропозиції, спільно з первинною органі-зацією Товариства винахідників і раціоналізаторів України до винесення рішення щодо пропозиції.

З порівняння понять відкриття та винаходи випливає, що друге є результатом людської творчості, і до його появи не існувало в природі, тоді як відкриття – пізнання людиною об'єктивно поза його і незалежно від нього існуючого матеріального світу. Наприклад, відкриття – це встановлення якогось нового закону природи – закону всесвітнього тяжіння, електрогідралічного ефекту та інш. Найбільш масовою формою творчості людини є раціоналізація.

Раціоналізаторські пропозиції, як і пропозиції, визнані винаходами, повинні містити технічні рішення задач. Оскільки раціоналізаторську пропозицію головним чином має на меті удосконалити вживану техніку, а винахід спрямовано на створення нової техніки, основна відмінність між ними полягає в ступені новизни. Для раціоналізаторської пропозиції характерна відносна новизна. Воно являє собою рішення задачі вже відоме техніці, але є новим для даного підприємства або групи їх.

Авторські свідоцтва чи патенти видаються на такі винаходи: пристрої (установки, агрегати, машини, прилади, електричні схеми), конструктивні винаходи, що характеризуються конструктивними або схемними ознаками; способи (способи виготовлення виробів, технологія отримання речовини, певна послідовність операцій і прийомів); речовини (сплави, розчини, суміші), отримані нехімічним шляхом; застосування різних, раніше невідомих пристроїв, способів і речовин за новим призначенням в інших областях техніки.

Не можуть бути визнані винаходами пропозиції, не вирішальні поставленого завдання або вирішальні її на більш низькому технічному рівні, ніж відомі пропозиції.

Авторські свідоцтва та патенти не видаються на пропозиції, предметом яких є: організаційні заходи (розстановку робочої сили, організацію праці на виробництві, способи планування, побудова мережних графіків та інш.), різні системи обліку, методи розрахунків, вибір абсолютних геометричних розмірів машин і споруд, а також на пропозиції, що зводяться до планування різних парків, кварталів, площ та інш., патентоспроможністю називають сукупність ознак пропонованого рішення, необхідних і достатніх для визнання його винахід (автор отримує: патент або свідоцтво). При встановленні патентоспроможності до пропозиції насамперед пред'являється вимога вирішення конкретної технічної задачі. Патентоспроможність об'єкта розглядається за чотирма основними критеріями: 1) новизна пропозиції – встановлюється експертом з патентним матеріалами; 2) корисність пропозиції – можливість отримання негайного або в перспективі позитивного ефекту за витратами ресурсів, якості, умовам отримання та інш.; 3) повторимість – можливість неодноразового використання; 4) здійснимість – можливість здійснення підкріплюється описом способу, конструкцією, схемою, розрахунками та іншими доказами. Так само як і корисність цю категорію слід розглядати в перспективі.

Визнання пропозицій в якості винаходи відбувається з дотриманням суворої процедури, що включає етапи: подачу заявки, експертизу і прийняття рішень. У заявці стисло, чітко та вичерпно викладають зміст пропозиції, вказують його коротке найменування, дані про автора, являють обґрунтування та ілюстрації. Заявки на відкриття, винаходи, промислові зразки і товарні знаки подають подають тому підприємству, діяльності якого стосується пропозиція.

Правильно складена заява реєструється у журналі реєстрації заяв на раціоналізаторські пропозиції по формі, затвердженій Міністерством статистики України. Реєстрація заяви має бути здійснена в день її надходження. На заяві проставляється дата надходження до підприємства, якому вона подана, і номер, під яким вона зареєстрована. Розгляд заяви на раціоналізаторську пропозицію.

Зареєстрована заява на раціоналізаторську пропозицію піддається своєрідній експертизі по суті. Вона направляється тому підрозділу підприємства чи відповідним службам, до діяльності яких має безпосереднє відношення, з метою надання висновку щодо новизни, корисності та повноти викладення запропонованого рішення.

Якщо пропозиція не має новизни, корисності чи, на думку підрозділу, технічне рішення викладено не досить повно, такий висновок мусить бути належним чином обґрунтований. За результатами розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію може бути прийняте одне із таких рішень: - визнати пропозицію раціоналізаторською і прийняти до використання; - провести дослідну перевірку пропозиції; - пропозицію відхилити.

Рішення щодо пропозиції приймається керівником підприємства чи керівником відповідного підрозділу, на якого це покладено наказом по підприємству, з урахуванням

висновків до пропозиції стосовно її новизни і корисності, у місячний термін з дня надходження заяви на раціоналізаторську пропозицію.

У разі визнання пропозиції раціоналізаторською підприємство розробляє організаційно-технічні заходи, які мають забезпечити її ефективне використання. Проте можливі випадки, коли пропозиція відповідає вимогам до раціоналізаторської пропозиції не повністю, а лише частково, тоді в рішенні має бути вказано, в якій саме частині вона визнається раціоналізаторською.

Рішення про відхилення пропозиції має бути аргументовано мотивами відхилення.

Порядок розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію, а також прийняття щодо неї рішення, встановлюється підприємством.

Факт використання раціоналізаторської пропозиції підтверджується спеціальним актом за формою Р-2, затвердженою Держкомстатом України. Згідно з цим актом чи іншим рівнозначним документом, встановлюється дата початку використання раціоналізаторської пропозиції.

Література:

1. Положення про свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію, затверджене наказом Держпатенту України від 22 серпня 1995 р. № 129, який зареєстровано у Міністерстві юстиції України 4 вересня 1996 р. за № 323/859.
2. Типові форми первинного обліку об'єктів промислової власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків), раціоналізаторських пропозицій та Інструкція по їх заповненню, затверджені наказом Мінстату України від 23 березня 1995 р. № 79.
3. Методичні рекомендації про порядок складання, подачі і розгляду заяви на раціоналізаторську пропозицію, затверджені наказом Держпатенту України від 27 серпня 1995 р. № 131 по узгодженню з Міністерством економіки України, Міністерством юстиції України, Міністерством фінансів України, Міністерством статистики України та Товариством винахідників і раціоналізаторів України.

УДК 539.42

МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО РОЗРАХУНКУ З'ЄДНАНЬ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ НА ЗСУВ

Бучок Д.М., здобувач вищої освіти гр. М2/2

Миколаївський національний аграрний університет
Науковий керівник к.т.н., доц. Доценко Н.А.

Анотація

Визначено методику практичного розрахунку з'єднань, що працюють на зсув. Розглянуто методику розрахунку зварного шва та заклепкового з'єднання.

Abstract

It is determined the method of practical calculation of joints working on a shear. It is considered the method of calculation of a weld and a rivet joint.

Дійсна деформація заклепкового або зварного з'єднання дуже складна і лише наближено може бути розглянута як деформація чистого зсуву. Тому методика, що розглядатиметься, має умовний характер, але вона досить проста і підтверджується